

Arkeologisk undersökning i form av schaktningsövervakning 2021

Höllviken 19:54, fornlämning L1989:6776

GÅNGBANOR OCH BRO

Vellinge kommun
Skåne län

SKÅNE
ARKEOLOGI

Skånearkeologi
Rapport 2021:17

Per Sarnäs

Arkeologisk undersökning i form av schaktningsövervakning 2021

Höllviken 19:54, fornlämning

L1989:6776

GÅNGBANOR OCH BRO

Vellinge kommun

Skåne län

Skånearkeologi

Per Sarnäs

Midgårdsgatan 3

216 19 Malmö

Tel: 0708-82 78 16

E-post: info@skanearkeologi.se

Webb: www.skanearkeologi.se

Arkeologisk undersökning i form av schaktningsövervakning 2021

Höllviken 19:54, fornlämning L1989:6776

Gångbanor och bro

Vellinge kommun

Skåne län

Skånearkeologi

Rapport 2021:17

Författare: Per Sarnäs

Grafisk form: Anders Gutehall

Omslagsbild: Schaktning där de två stolphålen framkom

Kartor: © Lantmäteriet/Metria ordernr 937151

© Skånearkeologi 2021

Innehåll

Undersökningens bakgrund och resultat	5
Referenser	6
Tekniska och administrativa uppgifter	7

Figur 1. Karta över Skåne med Vellinge kommun markerat med blått.

Figur 2. Del av fastighetskartan över Höllviken. Det undersökta schaktet är markerat med rött och skansens utsträckning enligt Fornsök med blå linje. © Lantmäteriet

Undersökningens bakgrund och resultat

Med anledning av att Vellinge kommun planerade anlägga nya gångbanor och en gångbro över en under början av 1700-talet anlagd skans (fornlämning L1989:6776), beslutade länsstyrelsen Skåne om en arkeologisk undersökning i form av en schaktningsövervakning.

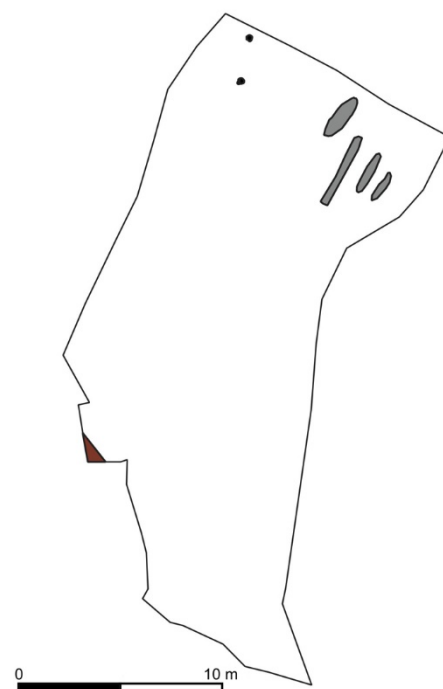
Skansen ingick i en serie skansar som uppfördes längs Skånes väst- och sydkust under åren 1711–18 inför hotet om en invasion från Danmark i syfte att återta de vid freden 1658 förlorade landområdena (Enger 1940).

Skansarna består av låga vallar uppbyggda av sand och jord. Skansen inom Höllviken 19:54 är illa åtgången av diverse sentida ingrepp, bland annat en banvall.

Schaktningen innebar att ett litet schakt upptogs i kanten av skansen för ett betongfundament för en bro som ska leda över skansen och en matjordsavbaning öster om skansen. Schaktningsövervakningen genomfördes vid schaktningen för fundamentet och matjordsavbaningen närmast skansen.

Schaktningsövervakningen inleddes med att delar av ytan metalldetekterades i syfte att se om de förkom fynd som kunde kopplas till skansens uppförande eller nyttjande. Metalldetekteringen genomfördes även skiktvis vid schaktningen för brofundamentet och delvis vid matjordsavbaningen intill skansen. Tyvärr var jorden bemängd med kapsyler och sentida mynt vilket troligen kan förklaras med att det fram till 1987 låg en restaurang med tillhörande dansrotunda strax intill. Förutom mynt och kapsyler påträffades noskonen till en granat. Skansvallen var penetrerad av djurgångar som dragit ned kapsyler långt ned i vallen. Vid metalldetektering i och omedelbar anslutning till skansen plockades även föremål av järn upp. I schaktet för fundamentet framkom en liten smidd spik, en liten järnnit(?) och en nitbricka av koppar som möjligen skulle kunna ha med skansen att göra. Inga fynd har dock tillvaratagits med hänsyn till de osäkra tolkningarna.

I schaktet för brofundamentet framkom ett mindre parti av den ursprungliga skansen i form av en varvig sektion med sand och jord som uppkastats i omgångar (figur 3 & 4). Det verkar som om stora delar av skansen som man ser i dag i själva verket består av flygsand som har ackumulerats vid skansens vall (figur 4). Skansen har uppförts på en sandrevel och på landsidan av skansen sjunker marknivå betydligt och övergår till grusig morän. Öster om det dokumenterade schaktet vidtog omfattande i sen tid påförda massor bestående av grus och sand. Detta påförda lager ligger kvar. Närmast skansen framkom två möjliga stolphål. Underlaget var bemängt med djur- och rotgångar men dessa två anläggningar avvek markant i fyllning och form. Stolphålen var dock mycket grunda endast 0,08 m djupa (figur 3).

Figur 3. Schaktplan med dokumenterade anläggningar och strukturer. Längst i norr framkom två möjliga stolphål. I nordöstra delen mättes några dikesrester in (grått) och i västra delen framkom en liten del av skansen (brunt).

Figur 4. Fotot visar den del av skansen som berördes av schaktet för brofundamentet. Fyllningen i skansvallen utgörs av vaviga lager med sand och jord. Vallen är omgiven av svagt grå flygsand.

Figur 5. Översiktsbild över det dokumenterade schaktet. Foto från norr. Skansen befinner sig till vänster om den dominerande vägbanken för väg 100.

Referenser

Litteratur

Enger, P. H. 1940. Karl XII:s «skansar» vid Öresund, Fornvännen 1940:25.

Kartmaterial

Fastighetskartan

Internet

Fornsök

Tekniska och administrativa uppgifter

Länsstyrelsens diarienummer431- 18171-2020
Skånearkeologis diarienummer 202030

Län Skåne
Kommun Vellinge
Socken Stora Hammar
Fastighet Höllviken 19:54
RAÄ-nummerL1989:6776/Stora Hammar 7:1

Koordinatsystem Sweref 99 TM
N koordinat6143369
E koordinat 370355
M ö.h.0,6-1,7

Fältarbetstid 2021-02-18
Antal arbetsdagar1
Antal arkeologtimmar7

Undersökt yta312 m²

Projektansvarig Per Sarnäs
Uppdragsgivare Vellinge kommun

Arkivmaterial i form av shp-filer, digitala foton och rapportoriginal
förvaras på Lunds universitets historiska museum.